

ЕТНОГРАФІЧНІ ЗАПИСИ КОРЕШКОВОЇ АНТОНІНИ ДМИТРІВНИ З СЕЛА ДУМЕНКИ
ХМІЛЬНИКСЬКОГО РАЙОНУ НА ВІННИЧЧИНІ

Ткач С. – ст. 1 курсу, гр. Фвн-11

Науковий керівник – к.і.н., доцент Творун С.О.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Чим багатша етнічна культура в народі тим міцніша і згуртована нація, тим більше шансів зберегти свій етнос від асиміляції, а державність – від зовнішніх посягань. «Існують звичаї – існує мова, існує нація. Втрачені звичаї, втрачається і мова, нація не існує» – писав наш земляк, емігрант професор С.І. Килимник [1, с.12]. Тому збереження багатой і унікальної української автентичної культури є надзвичайно важливим завданням і в наш час.

Вінниччина славиться своїми збираннями перлин народної творчості. Серед відомих імен Степан Килимник (с. Якушенці Вінницького р-ну), Явдоха Зуїха, Гнат Танцюра та Микола Дмитренко (всі троє народилися у селі Зятківці Гайсинського р-ну), Валентина Борисенко (с. Хижинці Вінницького р-ну), Лідія Дунаєвська (С.Воробіївка Немирівського р-ну), Ганна Коваль (с. Велика Стадниця Вінницького р-ну), Микола Леонтович (Монастирок Немирівського р-ну), Петро Ніщинський (с.Неменка Іллінецького р-ну), Настя Присяжнюк (м. Погребище), Марія Руденко (с. Слобода Яришівська Могилів-Подільського району), Анатолій Свидницький (с. Маньківці Тульчинського р-ну) та багато інших[2].

Метою даного дослідження є ознайомлення з фольклорними надбаннями та біографією нашої сучасниці і моєї землячки Корешкової Антоніни Дмитрівни з села Думенки Хмельницького району що на Вінниччині, яка багато років записує, досліджує, зберігає і відтворює автентичну культуру у своєму селі та на теренах Вінниччини і Хмельниччини. В основу написання статті покладені матеріали зібрані Корешковою Антоніною Дмитрівною.

Корешкова А.Д. народилась 5 січня 1970 року в селі Суслівці Лeticівського району на Хмельниччині. У 1992 році переїхала жити в село Думенки Хмельницького району що на Вінниччині, це рідне село її чоловіка. За словами Антоніни Дмитрівни інтерес до місцевих старожитностей, історії та фольклору почався з того, що вона переїхала в с. Думенки, але люди які там проживали, та і за його межами, називали село Сонячним. Така назва за селом збереглася з давніх часів тому, що тут здавна проживали сонцепоклонники – язичники і збереглося багато дохристиянських артефактів і звичаїв пов'язаних з вшануванням сонця, які в наш час тісно переплелися з християнськими віруваннями». «Мене зацікавила ця назва і я почала запитувати про село і його історичні пам'ятки, а потім почала записувати цікаві свідчення місцевих жителів і автентичний фольклор [3].

У 2003 році Корешкова стала завідуючою клубом в с. Думенки. Всі віднайдені експонати народної культури села вона віднесла до клубу, де з власної колекції в одній із кімнат створила сільський музей культури і побуту села Думенки. При музеї створила і гурток «Слідами минулого», метою якого стало поглиблення знань підростаючого покоління про історію і культуру свого краю. Нині музей нараховує біля 800 експонатів, здебільшого ужиткові речі та предмети народної старовини.

Та не меншу цінність становлять фольклорні записи Антоніни Дмитрівни – це народні звичаї, бувальщини, прикмети, знахарські обряди. Серед добірок записів мені дуже сподобалися описи давніх ритуалів, як, наприклад, вигнати з хати злидні при допомозі хлібчика, як позбавитися нічних крикливиць у дітей, уклавши угоду з півнем і курми або з дубом, як віддячувати землі за зривання лікарських рослин.

Я особисто познайомилася з пані Корешковою, збираючи інформацію про обрядові хліби Вінниччини, що проводить студенти гуртка з українознавства ВННІЕ ТНЕУ під керівництвом доцента кафедри ГФД Світлани Олександрівни Творун. Враження були неймовірні. У записах Антоніни Дмитрівни я знайшла інформацію про хліб для дуба, хліб для верби, хліб для криниченьки-дівоньки, хліб для землі, та ще багато описів обрядової випічки, прислів'їв і приказок про хліб, а також давні рецепти.

Детально зупинюся лише на одному з них, це хліб «зільник», що випікається на свято Семена Зілата.«Цей хліб називали, як нашу річку за городом – «Сварожник», або «Зільник». Він був з житньої муки та лляного сім'я. Сім'я домшували, щоб земля була родючою, плідною та лагідною, не втратила жіночої сили, зверху робили стаканом кружечок, витискали і в середину кола вилижували Небесні врата, такий хрестик із загнутими кінчиками» [3]. Для виготовлення «зільника» потрібно:3.5 склянки житнього борошна, 1.4 склянки пшеничного борошна;1 склянку сім'я льону; дріжджі або закваска, 1 чайна ложка цукру;500 грам води (півлітрова банка). Шматочком зільника віддячували землі за те, що дозволила зілля збирати [3].

За свою подвижницьку працю Корешкова А.Д. має 35 грамот і подяк, а ще багато зворушливих записів у книзі відгуків відвідувачів музею, зроблених почесними гостями і вдячними земляками. Збережена культура рідного краю – то її найбільший спадок, який з роками не втрачає своєї цінності.

Література

1. Килимник С.І. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні. – К. Обереги, 1994. – Кн. 1. (т.1 Зимовий цикл, т.2.Весняний цикл). – 400 с. ; – Кн. 2. (т.3. Весняний цикл, т. 4. Літній цикл). – 528 с.
2. Вінниччина фольклорна: Довідник /Упорядники А.М. Подолинний, Т.О. Цвігун. – Вінниця: Книга-Вега, 2003. – 140 с.
3. Записано від Корешкової Антоніни Дмитрівни 1970 р.н. с. СуслівціЛeticівського району Хмельницької області (проживає в с. ДуменкиХмельницького р-ну Вінницької обл.)